

הוספה
מיוחדת

עמ' כה

לילה אחד עזבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תרל

ערש"ק פרשת תצוה ה'תשע"ח

משה בבוקר ואהרן בין הערבים

הדלקת נשמות ישראל

בדין כלאים בבגדי כהונה

מעלתם וחובתם של המשרתים בקודש

אור
החסידות

פתח דבר

בעז"ה.

לקראת שבת קודש פרשת תצוה, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי', את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תרל), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש
ת.ד. 2033
כפר חב"ד 6084000
03-738-3734
Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office
1469 President St. #BSMT
Brooklyn, NY 11213
United States
(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן הענינים

ה. מקרא אני דורש.....

מתי הדליק משה בבוקר ואהרן בין הערביים?

מדוע צוה הקב"ה בפ' פקודי על עריכת לחם התמיד והעלאת הנרות, ולא על שאר העבודות? / מדוע "ניחם" הקב"ה את אהרן בהדלקת המנורה ולא בהקטרת קטורת? / ביאור גדר העלאת הנרות והקטרת הקטורת ביום השמיני דמילואים לפירוש רש"י

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ו עמ' 225 ואילך; ח"ה עמ' 92 ואילך)

ט. פנינים עיונים וביאורים קצרים.....

המיוחד בחושן, אפוד ומעיל / זך - הזית או השמן?

י. יינה של תורה.....

"הדלקת" נשמות ישראל

פעולת אהרן - "להקריב" את הגשמיים / פעולת משה - להחדיר אלקות בשכל הנבראים / זמנים של "ערב" ושל "בוקר" בעבודת האדם / על ידי התורה - העבודה היא באופן של "תמיד"!

(ע"פ ספר השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 268 ואילך)

יד. פנינים דרוש ואגדה.....

בין הכניסה למקדש לעבודה בו / כתישת הזית בעבודת השי"ת

טו. חידושי סוגיות.....

פלוגות הרמב"ם והראב"ד גבי כלאים בבגדי כהונה

יחקור בעומק גדר היתר כלאים בבגדי כהונה - אם הוא דין בעשה דעבודת מקדש או דין בהלאו דכלאים, ועפ"ז יתלה מחלוקת הרמב"ם והראב"ד זו בזו

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ו עמ' 153 ואילך; חט"ז עמ' 237)

יט. תורת חיים.....

העופקים במלאכת הקודש

המעלה והחובה של המשרתים בקודש: רב, סופר סת"ם, מוהל ובעל גמ"ח
לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ (תצוה כח, מג)

כב. דרכי החסידות.....

ציור מזמנים עברו

וְאַתָּה תִּצְוֶה (תצוה כו, כ)

כה. הוספה - שיחות קודש.....

שליטת העיסוק בחומריים

דברות קודש אודות שלילת הרדיפה והלהיטות אחר ענינים גשמיים וחומריים

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

מתי הדליק משה בבוקר ואהרן בין הערביים?

מדוע ציוה הקב"ה בפ' פקודי על עריכת לחם התמיד והעלאת הנרות, ולא על שאר העבודות? / מדוע "ניחם" הקב"ה את אהרן בהדלקת המנורה ולא בהקטרת קטורת? / ביאור גדר העלאת הנרות והקטרת הקטורת ביום השמיני דמילואים לפירוש רש"י

בריש פרשתנו: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, כתית למאור, להעלות נר תמיד. באוהל מועד, מחוץ לפרוכת אשר על העדות, יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר וגו'" (כו, כ-כא).

ופשט המקרא הוא, שהמצוה היא להדליק הנרות בערב, באופן שידלקו כל הַיָּלֵה – "מערב ועד בוקר", אך לא בשעות היום וּלְשׁוֹן הכתוב "להעלות נר תמיד" – מפרש רש"י ש"כל לילה ולילה קרוי תמיד", והיינו, שנקרא "תמיד" משום שקבוע בכל לילה, ולא משום שדולק בפועל כל הזמן].

וכן מבואר בסוף הפרשה, שם באה המצוה להקטיר קטורת בוקר וערב – "והקטיר עליו אהרן קטורת סמים, בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה. ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'" (ל, ח-ז). ומפרש שם רש"י, שמה שנאמר "בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות" – אין הכוונה לזה ש**מדַּלִּיקים** את הנרות בבוקר, אלא "בהיטיבו" פירושו "ניקוי הבזיכין של המנורה מדשן הפתילות שנשרפו בלילה, והי' מטיבן בכל בוקר ובוקר"; וההדלקה עצמה היא רק בערב – "וּבַהֲעֹלֹת אהרן את הנרות בין הערבים" בלבד.

ב. והנה, בפרשתנו בא הציווי אודות הדלקת הנרות והקטרת הקטורת, ולקמן בפרשת

פקודי מסופר כיצד התקיימו (לראשונה) ציוויים אלו בפועל, ביום הקמת המשכן. ומפרט הכתוב את כל הפעולות שנעשו אז בהקמת המשכן, ובתוך הדברים (מ, כד-כו):

"וישם את המנורה באוהל מועד, נוכח השולחן על ירך המשכן נגבה. ויעל הנרות לפני ה', כאשר צוה ה' את משה.

וישם את מזבח הזהב באוהל מועד לפני הפרוכת. ויקטר עליו קטורת סמים, כאשר צוה ה' את משה".

ובפירוש רש"י שם מבאר את זמנה של הקטרת הקטורת, שהיתה גם בבוקר וגם בערב (ומעתיק את הכתוב בפרשתנו) וז"ל:

"ויקטר עליו קטורת - שחרית וערבית, כמו שנאמר 'בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות וגו'".

ולפום ריהטא צ"ע, למה בענין הקטורת פירש רש"י את זמן ההקטרה ("שחרית וערבית"), ואילו בענין העלאת הנרות לא פירש רש"י את זמנה - שהיתה בין הערביים? ובאמת, הכתוב שם אומר "ויעל הנרות" לפני "ויקטר עליו קטורת", ומזה משמע שהעלאת הנרות היתה עוד קודם להקטרת הקטורת; ובכן, אם "ויקטר עליו קטורת" פירושו (כלשון רש"י) "שחרית וערבית", נמצא שהעלאת הנרות היתה עוד קודם לכן. והדבר קשה: כיצד מתאים הדבר עם שיטת רש"י בפרשתנו שמצות העלאת הנרות היא דוקא בין הערביים?

ג. וביאור הענין:

באותו יום של הקמת המשכן הי' חידוש בהעלאת הנרות - שהיתה באופן שונה מהרגיל בכל יום: בכל יום מדליקים את הנרות רק בין הערביים, ואילו באותו יום הדליקו בבוקר (עוד לפני הקטרת הקטורת, כנ"ל ס"ב).

ולכן רק לגבי הקטרת הקטורת מביא רש"י שם את הכתוב שבפרשתנו המדבר על הקטרת הקטורת "בבוקר" ו"בין הערביים", ואילו לגבי העלאת הנרות אינו מביא את הציווי שבפרשתנו - כי העלאת הנרות אז היתה שלא לפי הסדר שבפרשתנו, אלא כחידוש יוצא מן הכלל.

מהיכן באמת למדנו שבהעלאת הנרות אז הי' דבר חידוש? - מתוך דברי הקב"ה שנאמרו בקשר ליום הקמת המשכן:

הקב"ה צוה את משה: "ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהל מועד" (פקודי מ, ב), ופירט לו את סדר ופרטי ההקמה, ובתוך הדברים (פקודי מ, ד-ה): "והבאת את השולחן וערכת את ערכו, והבאת את המנורה והעלית את נרותי, ונתתה את מזבח הזהב לקטורת וגו'".

ונשאלת השאלה – למה בנוגע להמנורה הזכיר הקב"ה (לא רק את הבאת המנורה, אלא גם) את העֲלֵאת נרותי, ואילו בנוגע למזבח הקטורת צוה רק על נתינתו ("ונתתה את מזבח הזהב לקטורת") ולא צוה על הקטרת הקטורת עצמו?

אלא שהם הם הדברים:

בהקטרת הקטורת אז לא הי' חידוש מיוחד, אלא היא היתה כסדר הרגיל בכל יום – ועל כך כבר נצטוו בפרשתנו: "בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה . . בין הערביים יקטירנה" – ולכן לא הוצרך לצוות על זה באופן מפורש באותו יום;

אמנם בהעלאת הנרות אז הי' דבר חידוש, שנצטוו משה על העלאת הנרות מיד בעת הבאת המנורה – בבוקר – ולכן הוצרך לומר שם במפורש: "(והבאת את המנורה) והעֲלֵית את נרותי".

[ולכן נצטוו משה במפורש באותו היום גם על עריכת השולחן – "וערכת את ערכו" – כי גם בפעולה זו הי' חידוש מיוחד:

לפי סדר העבודה הרגיל, עריכת השולחן בלחם הפנים נעשית דוקא ביום השבת (אמור כד, ח); אמנם יום זה שבו הקימו את המשכן הי' יום ראשון בשבוע (פרש"י נשא ז, יב)! לכן הוצרך להיות ציווי מיוחד: "וערכת את ערכו" – שזהו ענין וחידוש מיוחד, שונה מעריכת השולחן הרגילה].

ד. והנה, לפי כל זה הרווחנו ליישב קושיא ידועה:

ידועים דברי רש"י בתחילת פ' בהעלותך: "כשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו כשלא הי' עמם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חיך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את המנורה".

והיינו, שחלשה דעתו של אהרן מכיון שלא הי' לו חלק בחנוכת המזבח; ועל זה ניחמו הקב"ה, שאף שחנוכת המזבח נעשתה על ידי הנשיאים, הרי אהרן חנך את המנורה.

[ואדרבה – "שליך גדולה משלהם": המזבח שחנכו הנשיאים הוא המזבח החיצון שנמצא בחצר, ואילו חנוכת אהרן היתה במנורה שנמצאת בפנים, בתוך המשכן].

אמנם הקשה הרמב"ן על זה: "למה ניחמו בהדלקת הנרות, ולא ניחמו בקטורת בוקר וערב"? כלומר: כשם ששיבח הקב"ה את אהרן בענין הדלקת נרות המנורה, כן הי' לו לשבח בענין הקטורת שהוא מקטיר על המזבח הפנימי, פעמיים ביום – בוקר וערב!

ולפי דרכנו אתי שפיר:

מי שעשה את סדר העבודה ביום הקמת המשכן – הי' משה (ולא אהרן), שהרי הוא זה שנצטווה בכל הפעולות שבאותו יום (וכדברי רש"י פקודי מ, ט), והוא שהקטיר "שחרית וערבית" לפי הסדר הקבוע כמו שנצטוו בפרשתנו (כנ"ל בארוכה), ובזה "חנך" והתחיל

את סדר עבודת הקטורת לדורות – ולכן לא "ניחם" הקב"ה את אהרן בענין זה, שהרי משה רבינו כבר חנך את המזבח הפנימי והקטיר עליו הקטורת כסדרה ביום הראשון;

אלא הקב"ה "ניחם" את אהרן דוקא בחנוכת המנורה, כי אהרן הי' זה שהדליק בפעם הראשונה את המנורה לפי העבודה הסדורה, "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים":

מה שמשא הדליק את המנורה בבוקר של יום הקמת המשכן – זה הי' בתור חידוש והוראת שעה יוצאת מן הכלל, ואי אפשר להחשיב הדלקה זו כהתחלת העבודה הרגילה והקבועה של המנורה, "תמידין כסדרן";

ודוקא זה שאהרן העלה אחר כך את הנרות בין הערביים – באופן שידלקו "מערב עד בוקר" – זה הי' התחלת ו"חנוכת" העבודה הקבועה והסדירה של הדלקת הנרות נומתאים גם לדברי המשנה (מנחות מט, א): "ואין מחנכין את המנורה אלא בהדלקת שבעה נרות" בין הערכים], ולכן דוקא בענין זה מודגשת מיעוט אהרן – "שלך גדולה משלהם".

ויש להאריך בכ"ז טובא, ועוד חזון למועד בעז"ה.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

המיוחד בחושן, אפור ומעיל

והי' על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו
אל הקודש לפני ה' ובצאתו ולא ימות

ולא ימות – מכלל לאו אתה שומע הן, אם היו לו לא
יתחייב מיתה, הא אם יכנס מחוסר אחר מן הבגדים הללו
חייב מיתה בידו שמים
(כח, לה. רש"י)

הקשו המפרשים, הרי להלן (כח, מג) אחרי
הזכרת כ"ב בגדי כהונה נאמר "והיו על אהרן ועל
בניו גו' בגשתם גו' לשרת בקודש ולא ישאו עון
ומתו" ומפרש רש"י "הא למדת שהמשמש מחוסר
בגדים חייב מיתה", וא"כ מדוע נאמרה אזהרת
"מחוסר בגדים" פעמיים, ובפרט שבפעם הא'
לא נזכרו עדיין כל הבגדים כי אם האפור, החושן
והמעיל בלבד?

ויש לומר הביאור בזה:

רש"י דייק וכתב בפעם הא' "אם יכנס מחוסר
כו' חייב מיתה" ובפעם הב' "המשמש מחוסר
בגדים", והיינו, שמדובר בשני איסורים שונים: א.
כניסה אל הקודש מחוסר בגדים. ב. עבודה מחוסר
בגדים.

והנה, בנוגע לחושן, אפור ומעיל מבואר
בכתוב שיש מטרה בעצם לבישתם "לפני ה'":
על האפור נאמר "ונשא אהרן את שמותם לפני ה'
על שתי כתפיו לזכרון" (כח, יב), על החושן נאמר
"ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחושן המשפט
על לבו בבואו אל הקודש לזכרון לפני ה' תמיד"
(כח, כט), ועל המעיל נאמר "ונשמע קולו בבואו אל
הקודש לפני ה' ובצאתו". משא"כ בשאר הבגדים
לא נאמר כן, ומשמע שלבישתם היא לשם העבודה
בהם בלבד.

ועל פי זה מובן מה שאיסור הכניסה נאמר
אחרי החושן, האפור והמעיל, כי רק בבגדים אלו
יש איסור להכנס למקדש בלעדיהם, כי פועלים
ה"זכרון" בעצם לבישתם "לפני ה'", משא"כ
איסור העבודה כשהכהן מחוסר בגדים נאמר אחרי

כ"ב בגדי הכהונה, כי איסור זה הוא בכל שמונת
הבגדים.

(יעיין בארוכה לקוטי שיחות חכ"א עמ' 181 ואילך)

זך – הזית או השמן?

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך
שמן זית זך

ואתה תצוה. זך – בלי שמרים, כמו ששינו במנחות,
מגרגרו בראש הזית וכו'
(כו, כ. רש"י)

הקשה הרא"ם הרי "אין לדבריו ראי' מזו
המשנה כלל", דהאיך רואים מדברי המשנה ד"זך"
פירושו "בלי שמרים"? ועוד יש להקשות, מדוע
מתיק רש"י את התיבות "ואתה תצווה", הרי
מפרש רק תיבת "זך"?

ויש לומר הביאור בזה:

הראב"ע פירש ד"זך" קאי על הזית, שצריך
לקחת "הגרגרים שאין בהם עיפוש או שלא נאכלה
קצתם, וממנו יעשו שמן", אך רש"י פירש ד"זך"
קאי על השמן, שצריך להיות "בלי שמרים", ולא
על איכות הזית.

ובכדי לשלול הפירוש דקאי על הזית מביא
רש"י שתי ראיות:

א. מדברי המשנה "מגרגרו בראש הזית",
שמזה ראי' דאיכות הזית אינה נוגעת, שהרי אין
הזיתים הגדלים בראש האילן נקיים יותר, ואדרבה,
בראש האילן מצויים יותר עופות האוכלים מן
הזיתים, ועל כרחך הטעם לעדיפות "ראש הזית"
הוא משום עדיפות השמן היוצא מזיתים כאלו.

ב. מלשון הכתוב "ואתה תצוה", דבזה רומז
שציווי זה נאמר לישראל בהיותם במדבר, מקום
שלא גדלו זיתים, והדלקת המנורה היתה משמן
שלקחו איתם ממצרים. ומזה ראי' ד"זך" קאי על
השמן, שהרי אי אפשר להכיר בשמן אם יצא מזית
מעופש או לא, ועל כרחך הכוונה שהשמן עצמו
יהי' "בלי שמרים".

(ע"פ לקוטי שיחות ח"א עמ' 127 ואילך)

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

"הדלקת" נשמות ישראל

פעולת אהרן - "להקריב" את הגשמיות / פעולת משה - להחדיר אלקות בשכל הנבראים / זמנים של "ערב" ושל "בוקר" בעבודת האדם / על ידי התורה - העבודה היא באופן של "תמיד"!

הדלקת נרות המקדש נעשתה על ידי אהרן הכהן. אמנם את השמן להדלקה נצטוו ישראל להביא אל משה, כנאמר בריש פרשתנו "ואתה תצווה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך". ויש להבין את פשר הדבר: מהו חלקו של משה בהדלקת הנרות, והלא היא מצווה הנתונה לאהרן?

ומובן מכך, שבפנימיות העניינים יש גם למשה חלק בעבודת הדלקת הנרות הרוחנית. ואם כן, בהדלקת הנרות שבנפש האדם ישנם שני עניינים: הדלקת הנרות שבכוחו של משה רבנו, והדלקתם על ידי אהרן, וכפי שיתבאר לקמן.

עוד מצינו שחילקה התורה בין פעולת ההדלקה בכוח משה לפעולת הדלקת אהרן: בפסוק הראשון נאמר "ואתה תצווה . . ויקחו אליך . . להעלות נר תמיד". ואילו בפסוק השני המדבר אודות אהרן, שינתה תורה וכתבה "באהל מועד . . יערוך אותו אהרן ובניו . . מערב עד בוקר".

ויש לעמוד גם על טעם חילוק זה, ולבאר כיצד ההדלקה הרוחנית שעל ידי משה פעולתה היא "תמיד", ולעומתה הדלקת אהרן פעולתה בנפש האדם היא רק "מערב עד בוקר" (ראה גם תורה אור ריש פרשתנו; ספר המאמרים תרפ"ז עמ' קי ואילך).

פעולת אהרן - "להקריב" את הגשמיות

המנורה המהורה רומזת על כללות נשמות ישראל, וכפי שמתאר הנביא (זכרי' ד, ב)

"ראיתי והנה מנורת זהב כולה". הנרות רומזים על הנשמות, כמו שכתוב (משלי כ, כז) "נר ה' נשמת אדם". ובמנורה יש שבעה נרות המורים על שבעה סוגים כלליים בעבודתם הרוחנית של בני ישראל. כי שבע מידות ישנן בלב, וכל איש ישראל עובד עיקר עבודתו באחת ממידות אלו, בחסד או בגבורה וכיוצא. ואם כן, המנורה מורה על עבודתם הרוחנית של נשמות ישראל.

והנה, עבודתו של אהרן היא "להעלות את הנרות", והיינו לעורר אצל ה"נרות" – נשמות ישראל – את האהבה להשי"ת, באופן שיחפצו להתקרב אל הבורא ית"ש ולהתכלל בו, ובכך תהיה עבודתם את ה' בשמחה ובטוב לבב, ברצון ובחיות.

עניינו של אהרן הכהן הוא העבודה במשכן ומקדש, שעיקרה הוא הקרבת הקרבנות (ראה רמב"ם ריש הלכות ביהב"ח). בהקרבת קרבן לוקחים בהמה גשמית וחומרית, ופועלים בה עילוי וזינוך מן הגשם אל הרוח. גם בעבודת הקרבנות הרוחנית מתעסקים בהעלאת וזינוך "בהמות": בקרבו של כל יהודי יש נפש בהמית שהיא חיות הגוף וקיומו, והיא מתאוה לענייני עולם הזה, וזאת עבודתו של יהודי, להתבונן בגדולת ה' עד אשר תתעורר גם נפשו הבהמית לאהבה את השי"ת. וגם קיום המצוות הוא מעין עניין הקרבנות, כי כאשר יהודי מקיים מצווה על ידי דבר גשמי, הוא מעלה ומזכך את הדבר הגשמי ומעלהו לקדושה.

ואהרן הכהן, הוא הנותן כוח בבני ישראל להצליח לרומם את נפשם הבהמית לאהבה את ה', "לפי שהוא משבעה רועים, הממשיכים חיות ואלוקות לכללות נשמות ישראל, והוא ממשיך להעלות אהבה עזה לה', ולהגדיל מדורת אש האהבה כרשפי אש שלהבת מתלהטת בקרב איש ולב עמוק" (תניא פמ"ב). ועיקר עבודת הקרבנות בזמן הזה היא עבודת התפילה, ש"כנגד תמידים תיקנום" (ברכות כו, ב), שבה מתעסק האדם בהתבוננות בדברים המעוררים את הלב לאהבה להשי"ת.

פעולת משה – להחדיר אלקות בשכל הנבראים

משה רבנו, עניינו הוא תורה, ועד ש"נקראת על שמו" – "זכרו תורת משה עבדי" (מלאכי ג, כב). דרך השפעתה של התורה בעולם היא באופן אחר מהשפעת עבודת הקרבנות: בעבודת הקרבנות מתעסק היהודי עם עניינים גשמיים בהמיים ונחותים, ומטרתו היא להעלותם ולזככם – "העלאה מלמטה למעלה". ואילו בלימוד התורה האדם מתעסק בתורה הקדושה, ו"ממשיך" אותה לתוך העולם הגשמי – "המשכה מלמעלה למטה".

התורה היא דבר ה' וחכמתו ית'. ומה שהאדם משיג את הלכות התורה בשכלו הנחות והמוגבל, הרי זה משום שכך עלה ברצונו ית' שהתורה תרד ו"תתלבש" בשכל הנבראים יושבי בתי חומר. אבל גם לאחר שירדה התורה להתלבש בספרות אנושיות – היא עדיין רצונו וחכמתו ית'.

וזאת היא השפעתו של משה רבנו לבני ישראל, שהוא ממשיך לבני ישראל את התורה הקדושה, ונותן להם את הכוח להוריד את חכמתו ית' אל שכלם הגשמי.

זמנים של "ערב" ושל "בוקר" בעבודת האדם

וממוצא דבר אתה למד מדוע פעולת הדלקת אהרן היא רק "מערב עד בוקר", ואילו העבודה בכוח משה היא "להעלות נר תמיד":

כאשר מתעסק האדם בעבודת הקרבנות, בהעלאת וזיכון ענייני העולם ונפשו הבהמית, הרי עבודתו היא מדודה ומוגבלת. ישנם סדר ודרגות בעבודתו: בתחילה הוא נמצא במצב של חושך והעלם, שהרי הנפש הבהמית מטבעה מתאוה לענייני העולם ומונחת בהם. וכאשר עובד האדם בעבודת הקרבנות הרוחנית, הרי הוא מעלם ומזכנם, ש"מאיר בנפשו אורה ושמחה בה" מעט מעט מתוך החושך" (תורה אור פרשתנו פא, ג).

הגבלה ומדידה זו ניכרת גם בעבודת התפילה, שהיא עיקר עניין עבודת הקרבנות הרוחנית בזמן הזה. ישנו זמן מיוחד וקבוע לכל תפילה ותפילה, וכל תפילה היא בדרגה אחרת: תפילת שחרית שתיקנה אברהם שייכת למדרגת החסד, מנחה שתיקנה יצחק היא כנגד מידת הגבורה, ותפילת ערבית מתקנת יעקב היא במידת התפארת (ברכות כו, ב. וראה לקוטי תורה שיר השירים כד, ב).

ובדומה לזה, גם כל המצוות יש להן גדרים והגבלות. יש מצוות הנוהגות רק בזמן הבית, ויש שהזמן גרמא. ולכל מצווה יש הגבלות שונות בזמן ובאופני העשייה. ובכללות, עבודת הקרבנות הרוחנית היא עבודה שבה עיקר ההתעסקות היא בדברים גשמיים נחוצים, ועל כן העבודה היא במדידה והגבלה ובסדר והדרגה.

ועל כן נאמר בהדלקת אהרן "מערב עד בוקר" – כי עבודה זו יש בה זמנים של "ערב" – שבהם יש העלם על אור ה', ויש זמנים של "בוקר" – של זיכון והתעלות.

על ידי התורה – העבודה היא באופן של "תמיד"!

אמנם, אצל משה רבנו, בעבודת לימוד התורה, העבודה היא באופן של "תמיד" – אין כל חילוקים והגבלות!

מכיוון שהתורה היא חכמתו ית' שיורדת לעולם, הרי כאשר לומד האדם את התורה הוא דבוק בבורא ית"ש, ואין שייך לומר בזה חילוקי דרגות. כי כאשר מתעסקים בהעלאת דבר גשמי, הרי בתחילה הוא רחוק מאור ה' ואט אט הוא מתקרב ומזדכך. אבל בלימוד התורה עוסקים תמיד בדבר ה'.

ואכן מתבטא הדבר גם בדיני תלמוד תורה, שהתפילות והמצוות יש להן זמנים

קבועים ומוגבלים, אבל התורה היא למעלה מן העולם ולמעלה מן הזמן, וחיובה הוא תמידי. ואפילו דיני המועדים שבתורה, הרי חיוב לימודם הוא בכל השנה כולה, וכך גם בנוגע למצוות הנוהגות רק בזמן הבית – שלימוד הלכותיהן הוא גם בזמן הזה, ועד שבכך נחשב "כאילו הקריב עולה" (סוף מנחות).

והנה, כאשר האדם חדור כולו בלימוד התורה, הרי גם עבודת התפילה וקיום המצוות שלו נעשים באופן אחר לגמרי. כי אז התורה חודרת בכל כוחותיו ועשיותיו, וממילא יש גילוי אלקות באופן תמידי בכל ענייניו.

והוא מה שנאמר בפרשתנו, שכאשר הדלקת הנרות נעשית בהקדמת הבאת השמן למשה, הרי אז גם הדלקת הנרות – עבודת אהרן בתפילה ובקיום המצוות, היא באופן של גילוי אלקות תמידי – "להעלות נר תמיד".

פנינים

דרוש ואגדה

הכניסה פועלת את ה"זכרון" ואין בה רמז לקשר זה שבין ישראל וקוב"ה.

(עי' לקוטי שיחות חכ"א עמ' 187 ואילך)

כתישת הזית בעבודה השי"ת

שמן זית זך

(כו, ב)

בביאור ענין שמן זית בדרך החסידות מצינו שני ביאורים:

א. הזית מורה על הגוף הגשמי ויצרו הרע של האדם, והשמן הוא הנשמה הקדושה. דכמו שזית מסתיר על השמן בשתוכו, כן הגוף ויצרו הרע מסתירים על הנשמה. וכן, הטעם של הזית הוא מר, וזה מורה על ה"מרירות" והחושך של הגוף ויצר הרע (תו"א פרשתנו פא, א. ועוד). ב. הזית, שהוא מקור השמן, מורה על מקור הנשמה. וזה שהזית טעמו מר הוא מפני שמקור הנשמה הוא ממקום נעלה ביותר, שמצד גודל ועוצם מעלת וקדושת מדריגה זו אי אפשר לגלותה וליהנות ממנה (אוה"ת פרשתנו ע' א'תקמו, ועוד).

והנה, יציאת השמן מן הזית באה על ידי כתישת הזית, ויש לבאר זה בהתאם לשני הביאורים הנ"ל:

א. מאחר שהגוף ויצר הרע מסתירים על אור הנשמה, צריך לכתוש ולבטל את הגוף כדי לבטל את ההסתר, וכמאמר הזהר הקדוש "גופא דלא סליק ב' נהורא דנשמתא מבטשין ל"י" (זח"ג קסח, א). והיינו, שכתישת הזית מורה על ביטול הדברים הבלתי רצויים המנגדים לקדושה.

ב. גם הזית כפי שהוא מקור השמן, שמצד גודל מעלתו אין אפשרות ליהנות ממנו וטעמו "מר", גם הוא צריך כתישה וביטול. והיינו, שעבודת ה"כתישה" נצרכת לא רק כלפי הגוף והיצר הרע, אלא גם בעת שהאדם עוסק בעניני קדושה, כלימוד התורה וקיום מצוות בהידור ובמדריגה הכי נעלית, גם אז צריך הוא לכתוש ולבטל עצמו מפני קדושת השי"ת, כי גם העבודה הכי נעלית אין לה ערך וחשיבות לגביו ית'.

(עי' ספר המאמרים תשכ"ה עמ' קסח ואילך)

בין הכניסה למקדש לעבודה בו

בנוגע לבגדי כהן גדול נתבאר במקום אחר (ראה לעיל מדור "עיונים וביאורים קצרים") ששיטת רש"י היא שיש שני איסורים שונים. א. איסור העבודה מחוסר בגדים. ב. איסור הכניסה למקדש, גם בלי עבודה, מחוסר בגדים. והאיסור הראשון הוא בכל שמונת בגדי כהונה, והאיסור השני הוא רק בחושן, אפוד ומעיל.

ויש לבאר זה בדרך הפנימיות:

ישנם שני אופנים בקשר והשייכות בין ישראל והקב"ה: א. הקשר שנפעל ע"י העבודה בתורה ומצוות. ב. מצד זה שישאל הם בנים ועבדים להקב"ה הרי הם קשורים אליו ית' תמיד, גם לפני שעוסקים בעבודת ה' בפועל. ולכן גם ככהן גדול, שהוא שלוחם של כל ישראל, ישנם שני פרטים אלו: א. העבודה בבגדי כהונה, שמרמזת על הקשר בין ישראל וקוב"ה הנפעל על ידי העבודה בתורה ומצוות. ב. עצם הכניסה למקדש, שמרמזת על הקשר בין ישראל וקוב"ה הקיים בהם גם לפני עבודתם.

ועל פי זה יובן מה שבכניסה למקדש חייב הכה"ג ללבוש את החושן, האפוד והמעיל דווקא, כי ג' בגדים אלו מרמזים על שלשת הסוגים הקיימים בישראל:

אבני החושן והאפוד, שנחקקו עליהם "שמות בני ישראל" (כח, ט. כא), מרמזים על אלו שנראה עליהם בגלוי היותם מבני ישראל ונבזה עצמו, אבני החושן ש"על יב אהרן" (שם, ל) - מרמזים על הצדיקים שאוהבים את ה' בלבם, ואבני האפוד ש"על כתפות האפוד" (שם, יב) ומאחורי הכהן הגדול - מרמזים על אלו שלא הפכו לבם עדיין, וכופים עצמם לעבוד את ה'. והרמונים ש"ש"על המע"ץ מרמזים על ה"ריקנים שבך" ש"מלאים מצוות כרמון" (ראה עירובין יט, א. חגיגה בסופה).

ובשעה שהכהן גדול נכנס למקדש, הנה כדי שכניסתו תפעל "זכרון לפני ה'" (כח, יב. כט) חייב להכנס עם כ" שלשת בגדים אלו, כי ההתאחדות בין ישראל וקוב"ה כוללת את כל ישראל באופן שווה, ובמילא, אם חסר אפילו אחד משלשת הסוגים, אין

חידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

פלוגתות הרמב"ם והראב"ד גבי כלאים בבגדי כהונה

יחקור בעומק גדר היתר כלאים בבגדי כהונה - אם הוא דין בעשה דעבודת מקדש או דין בהלאו דכלאים, ועפ"ז יתלה מחלוקת הרמב"ם והראב"ד זו בזו

הא בהא תליא. ובהקדים ענין היתר כלאים בציצית [שדימהו הרמב"ם לענינן], דגרסי' ביבמות ג': "אתי עשה ודחי לא תעשה . . . מנלן דדחי דכתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך (וודשינן סמוכין ושרינן כלאים בציצית אלמא אתי עשה ודחי לא תעשה. רש"י), ואמר רבי אלעזר סמוכים מן התורה מנין כו'". ונחלקו ראשונים, דהתוס' מנחות כט: נקט דהיתר כלאים בציצית הוא אפי' בלילה דלאו זמן ציצית, דאגמרי' התיר הכתוב כלאים ש"ל ציצית. אבל הרמב"ן ביבמות ד ע"א דן אי היתר כלאים בציצית הוא דלא כריש לקיש דס"ל (שם כ): דעשה אינו דוחה לא תעשה כל זמן שאפשר לקיים שניהם, והרי בציצית יכול ליקח ציצית שאין בה כלאים, וכ' ע"ז י"ש שסובר דריש לקיש בעלמא איתמר אבל כלאים בציצית אגמרי' הותר מסמוכין (והיינו שיטת תוס'

כתב הרמב"ם בסוף הל' כלאים "כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני האבנט שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה שהיא מצות עשה כציצית", והראב"ד השיג מהא דיומא סט ע"א "במקדש אפילו שלא בשעת עבודה מותר", ועוד השיג אמ"ש הרמב"ם דלוקין רק "מפני האבנט" - "אטו חשן ואפוד מי לית בהו כלאים". וברדב"ז בתי' הא' הסיק דאכן לש"י הרמב"ם לא הי' בהנך כלאים כיון שהיו "קשים" כו' [ותי' הב' ברדב"ז הוא נגד דעת רבים בשי' הרמב"ם, ואכ"מ], ונמצאו כאן ב' פלוגתות: אי הותר שלא בשעת עבודה, ואי הי' כלאים גם בחושן ואפוד או רק באבנט.

וי"ל בדרך חידוש דב' פלוגתות אלו

או להתיר הלאו, אבל אי"ז דין בדיני הלאו גופא להיות נדחה או מותר מפני העשה. היינו דלב' הסברות זהו דין בציצית ובעבודת מקדש שדוחים או מתירים כלאים, ולא דין בדיני כלאים שנדחה או לא נאמר כאן, דמהלכות כלאים הי' האיסור צריך לחול גם בהני דוכתי, ולא הוזכרה שום סברא בהלכות כלאים שלא ייאסר הדבר בציצית או במקדש.

אמנם מצינו דרך שלישית ומחודשת

לומר דההיתר אינו כלל דין בהעשה, אלא הוא דין בהמצות לא-תעשה גופא, והיא ש' הראב"ד, כמשי"ת. ובהקדים דהנה יש חילוק עיקרי בין כלאים בציצית וכלאים בבגדי כהונה, דגבי ציצית אשכחן בש"ס כנ"ל דאיכא ילפוטא מיוחדת להתיר כלאים בציצית מסמיכות בקראי, משא"כ בבגדי כהונה ההיתר עולה מתוך שכן ציוותה תורה לעשות האבנט מצמר ופשתן (עיי' יומא ו ע"א ובמפרשים), ולהראב"ד פ"י הדבר הוא לא שיש כאן לימוד שיצא מאיזה כתוב ובא להתיר כלאים בבגדי כהונה (אחר שהיו אסורים מצד גרדי דין כלאים), אלא דממה שצויה עלינו הכתוב לעשות הבגדים, נודע לנו בדרך ממי"א שמוע"ם לא הי' בזה איסור (כלאים), היינו שמלכתחילה כן הוא אופן קיום לבישת בגדי כהונה, שיש בהם כלאים.

וי"ף יסוד ודוגמא לזה ממה שמצינו במק"א שיטה כעין זו בכללות הדין דעשה דוחה ל"ת, דהנה ז"ל המכילתא (יתרו כ, ח) "מחלל" מות יומת, וביום השבת שני כבשים, שניהם בדיבור אחד נאמרו. ערות אשת אחיך, יבמה יבוא עלי', שניהם

הנ"ל) . . ולא נהירא לי בשמעתין דהא מהכא גמרינן לכל התורה דאתי עשה ודחי לא תעשה", והסיק דאכן לכו"ע גם בציצית בגדר דיחוי הוא ולא היתר גמור, פירוש דאין עשה מתיר ומסלק לגמרי האיסור מכאן אלא רק דוחהו וגובר עליו אבל האיסור בעינו כאן (ולא כ"ל לר"ל דלא נאמר אלא במקום שא"פ, ואף אנן דלא קיי"ל כוותי' מ"מ נקטינן דאי"ז בגדר היתר גמור יותר מבכל התורה).

והנה על ש' הרמב"ם לאסור כלאים בבגדי כהונה שלא בשעת עבודה האריך השאגת ארי' סי' כט בקושיות מכל הש"ס, והמעייין יווכח דקושיותיו הן כיון שפירש דלש' הרמב"ם היתר הכלאים כאן דיחוי הוא ולא היתר גמור (ולכן אינו נדחה אלא מפני עבודה בפועל, ושלא בשעת עבודה חוזר הלאו וניעור), ועל זה הקשה בראיות שהותר הדבר לגמרי. ואכן בשו"ת צ"צ אור"ח סי' עא הביא כל קושיותיו ותירצן אחת לאחת ע"פ היסוד שקבע שם דאף להרמב"ם כלאים בבגדי כהונה אישתי' לגמרי (אלא שמ"מ ההיתר גופא הוא רק בעידן עבודה, ע"ש). ולכאורה יש לתלות הדברים בפלוגתא דלעיל גבי ציצית, דהא הרמב"ם גופי' כתב להדיא דההיתר הוא מצד מצות עשה (דעבודה) שהיא "בציצית" ודוחה הלאו דשעטנו. וא"כ הגדרת ההיתר במקדש לשיטת הרמב"ם תהי' תלוי' בהגדרתו בציצית – אם דיחוי הוא או היתר גמור.

אולם, בין כך ובין כך, סו"ס שוים ב' האופנים דהיתר ודיחוי בזה שבשניהם זהו גדר ודין בהעשה, דחומרתו וכחו לדחות

בפני עצמו תחילה מבלי שיהי' בו כבר העשה כתנאי מראשיתו.

וישוב י"ל דהראב"ד ס"ל דאף לדידן דקיי"ל בש"ס גבי כלאים בציצית דלא כבמכילתא, אלא שזהו דין בהעשה לחוד (ורק שבזה גופא נחלקו הראשונים אם נדחה או הותר לגמרי), מיהו הכא גבי בגדי כהונה ס"ל להראב"ד דהוא דין בהל"ת גופא כנ"ל בארוכה, היינו דההיתר כאן הוא דין **בדיני כלאים**, שנתגלה לנו מן התורה שמעולם לא נאמר איסור כלאים על בגדי כהונה. ולהכי ס"ל להראב"ד שאין היתר לבישת כלאים בבגדי כהונה תלוי בעשיית העבודה, דהא גבי בגדי כהונה מעיקרא לא נאמר האיסור דכלאים (אלא שזהו רק במקדש (כל' הראב"ד) ולא במדינה. וראה השקו"ט בשאג"א סו"ס ל. וי"ל כי מקומו של לבישת בגדי כהונה הוא רק במקדש, משא"כ במדינה אסור ללובשם וליהנות מהם, וממילא לא בטל שם איסור כלאים). משא"כ הרמב"ם ס"ל כמבואר לעיל שהיתר בגדי כהונה שוה להיתר ציצית (כהדגשת לשונו), והיינו היתר ציצית הרגיל (הנזכר בש"ס) – שאינו גדר בהלאו אלא בהעשה לחוד. ולהכי סבר הרמב"ם דלא הותר אלא בשעת עבודה שאז איתא להעשה שידחנו ויתירנו.

וא"כ י"ל דזהו גם טעם פלוגתת הרמב"ם והראב"ד (לתירוץ השני שברדב"ז) אם רק באבנט הי' דין כלאים או גם בחשן ואפוד. דלדעת הראב"ד שמעיקרא לא נאמר דין כלאים בבגדי כהונה, מסתברא יותר לרבות כלאים בבגדי כהונה (שגם בחשן ואפוד יש כלאים),

בדיבור אחד. לא תלבש שעטנו וגדילים תעשה לך שניהם בדיבור אחד נאמרו מה שאי אפשר לאדם לומר כן כו", ומבואר במפרשים (ר"ן גאון שבת קלג, א. הליכות עולם הובא בשירי קרבן ירושלמי פ"ג ה"ח. ועוד), דההדגשה "שניהם בדיבור אחד" היא שבמקום שחל העשה אין הלאו בעולם כלל. וי"ל הפי' דכאשר מקריבין כבשים בשבת מלכתחילה אין כאן חילול שבת כלל ועיקר, כי זהו כמו תנאי ודין בהלאו גופא שמלכתחילה אין הוא חל במקום שישנו לעשה. ועיי' ל' רש"י ברכות כ ע"א גבי מת מצוה לכהן: "דמעיקרא כשנכתב ל"ת דטומאה לא על מת מצוה נכתב". ובסגנון אחר: הקרבת הכבשים אין בה רק **קיום העשה** דתמיד (היינו שהעשה מתקיים ודוחה מפניו את הלאו, באופן של דיחוי או למעלה מזה באופן של התרה גמורה), אלא הדבר שייך גם לגדר הלאו גופי', דבנוגע להקרבת התמידין במקדש מלכתחילה לא נאמר, וזהו "בדיבור אחד נאמרו", דהעשה הוא **תנאי** בתוך הלאו גופי'. ומעתה יש לחדש דזה גופא הוא חידוש המכילתא על המבואר ביבמות שם, דביבמות (וראה רש"י מנחות מ ע"א) ילפינן היתר כלאים בציצית מצד מה ש**פסוק** זה לזה, ולכן יש לפרשו כדלעיל בארוכה – דהלאו קיים בפני עצמו ונאמר לחוד, ובא הכתוב לומר שמצות ציצית דחהו. וכפשטות לשון הש"ס דמהכא שמעינן הכלל דעשה דוחה את הל"ת. וזה בין לשיטת הרמב"ן שהוא בגדר דיחוי, ואפי' לשיטת ר"ת שהוא היתר גמור, כנ"ל. אמנם בדברי המכילתא נתחדש דמלכתחילה אין הלאו קיים בהנך דוכתי, ולא נאמר הלאו

להדגיש דרך ציוותה תורה מלכתחילה למעט הדיחוי וההיתר דאיסור כלאים ככל שכן צ"ל אופן עשיית בגדי כהונה; האפשרי, ולכן ס"ל להרמב"ם שגבי חשן משא"כ לדעת הרמב"ם, שבעצם גם בבגדי כהונה נאמר איסור כלאים, אלא שנדחה קשים ואינם כלאים", ורק באבנט יש דין (והותר) במקום מצות עשה, מסתברא יותר כלאים שהותרו בשעת עבודה.

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

העוסקים במלאכת הקודש

המעלה והחובה של המשרתים בקודש: רב, סופר סת"ם, מוהל ובעל גמ"ח

לְשֵׁרָת פְּקֻדָּשׁ

(תצוה כח, מג)

ענין ה'סמיכה' לרבנות

במענה על מכתבו בו כותב אשר הנהו מתעתד אי"ה לקבל 'סמיכה' [לרבנות].

הנה יהי רצון אשר יתבונן אליבא דנפשי' בהענין של סמיכה שהאדם מקבל כח התורה להורות ולהבדיל בין האסור והמותר, אסור וקשור בידי הקליפות שאין לזה עלי' עד עת קץ, והיתר ומותר שיוכל לעלות על ידי עבודת האדם וכמבואר בתניא', אשר התבוננות זו תעמידהו על הדרך הישר לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ולדון דין אמת לאמיתו, וכבר ידוע פסק המשנה' היאך הדרך לבוא לזה שיראת השי"ת צ"ל קודמת לחכמתו, שאז דוקא חכמתו מתקיימת.

(אגרות קודש ח"י"ב עמ' פג)

תכלית משרת הרבנות

במענה על מכתבו . . לפלא שאינו מזכיר מאומה בענין השפעתו בקהלתו, בהחזקת התורה והפצת היהדות, אשר בטח אינו שוכח אשר סוף-סוף זהו תכלית העיקר של משרת הרבנות, וענין הפרנסה שבזה הוא טפל בערך לתכלית הנ"ל, והאריכות בזה בטח אך למותר, ומוכן גם כן שעיקר הפעולה היא בעניני חינוך הכשר, הן של הקטנים והן של הגדולים, ועיקר העיקרים להסבירם אשר העיקר הוא המעשה בפועל, היינו קיום המצות

בפועל ממש בחיים היום יומיים.

(אגרות קודש ח"ז עמ' ד)

על הסופר להרבות ביראת שמים

במענה למכתבו . . בו כותב אודות סברתו, ללמוד מלאכת סת"ם . . בודאי למותר לעוררו אשר סופר סת"ם צריך להרבות ביראת שמים שלו, אלא שאין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו, ונותן מראש היכולת והכחות על זה, ואין הדבר תלוי אלא בהאדם, ואדרבה מוסיפין בסיוע שלו, וכמאמר רבותינו ז"ל הבא לטהר מסייעין לו (ועיין לקוטי תורה דברים פט, ד).

(אגרות קודש ח"ה עמ' יג)

לימוד מלאכת סופר סת"ם – תלוי בכשרון לכך

במ"ש אודות לימוד מלאכת סופר סת"ם, פתרון השאלה תלוי בכשרונו בזה, והבחינה היא על ידי מעשה בפועל, היינו שיתדבר עם מומחה בזה, וינסהו באופן המתאים, ובהתאם התוצאות יחליט בזה.

(אגרות קודש ח"ב עמ' שצא)

לימוד פנימיות התורה עם העיסוק בסת"ם

במענה למכתבו, פדיון נפש, בו כותב אודות מלאכתו בקודש ואשר חי חיי צער . . לימוד שיעור בפנימיות התורה ובפרט באותן הימים שעוסק במלאכת שמים כתיבת סת"ם.

(אגרות קודש ח"ז עמ' קעו)

ראוי שמוהל יעסוק בפנימיות התורה

...מה שכותב שזכה לטעום מעט מעץ החיים תורת החסידות, הרי בזה יעמיק בדבורו שכותב שזהו עץ החיים, ולכן בטח יעשה ככל יכולתו לקבוע שיעורים בלימודי דברי אלקים חיים אלו, ועל פי פסק רז"ל³ "לא המדרש עיקר אלא המעשה", הליכה בדרכי' והנהגות'.

ובפרט שאומנתו להכניס בני ישראל בברית, שענין הברית הוא למעלה מן השכל

לקראת שבת

כא

והבנה, עיין לקו"ת ריש פרשה נצבים, ונעשה זה בגוף אדם קודם שהגיע לכלל הבנה וכמו שכתוב "ביום השמיני ימול", ואז הוא התחילת כניסת נפש הקדושה (שו"ע רכנו הזקן מהדו"ב סוף סי' ד), הרי גם הנהגתו צריכה להיות על דרך זה, היינו לימוד פנימיות התורה רזי תורה שמצד עצמם הם למעלה מהשגה והבנה, ולכן תחלת הלימוד הוא בדרך קבלת עול למטה מהשגה והבנה, ועל ידי זה נתגלה גם הסתים של נפש הקדושה באדם, כי סתים דאורייתא כשבא בגלוי הרי מגלה זה גם כן הסתים שבישראל.

(אגרות קודש ח"י עמ' שלט)

העיקר הוא הבפועל ממש

...הנה ידוע סיפור ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שבברית מילה של אחד מנכדי הצמח צדק שהי' בחיי הצמח צדק, ושאלו את הצמח צדק באיזה מוהל לבחור, אם זה הבא בשנים ויודע הכוונות וכו' או את הצעיר אבל פשוט הוא ביותר, וענה הצמח צדק שיקחו את הצעיר, כי העיקר הוא הבפועל ממש...

(אגרות קודש ח"י עמ' רלב)

שכר העוסקים בגמ"ח

...ויהי רצון אשר גם עניני גמ"ח שלהם, ניכר יהי' אשר מיוסדים הם על "אנכי ה"א" – "אלקיך" (לשון יחיד) של כל אחד ואחת מישראל, אשר מצד זה – כולן מתאימות ואב אחד לכולנה, ואהבה ואחוה אמיתית ביניהם⁷, אשר כל זה מביא לשלימות והידור בגמ"ח ובהפיס⁸ שצ"ל עמו יחדיו.

ושכר כל העוסקים בגמ"ח, הרי מבואר הוא ומפורש בכמה מקומות בתורתנו תורת חסד, הנתונה מא-ל רחום וחנון אשר צונו ללכת בדרכיו, והצדקה דייקא היא מצות ה' ממש, מה שהקב"ה בכבודו ובעצמו עושה תמיד⁹.

בברכת הצלחה בעבודתם בקודש.

(אגרות קודש חכ"ג עמ' שלג)

---

4) ויקרא יב, ג.

5) שמות כ, א.

6) ראה ילקוט שמעוני עה"פ יתרו כ, ב.

7) ראה תניא פרק לב.

8) בסבר פנים יפות ובשמחה (רמב"ם הל' מתנות עניים פ"י ה"ד) ובטוב לבב (הוספת טושו"ע י"ד סרמ"ט, ס"ג).

9) אגה"ק סי' טו"ב.

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בענייני עבודת ה'

מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

ציור מזמנים עברו

מעלת כח הראיה והציור מזמנים עברו; אמרתו של אדמו"ר הזקן במעלתו של משה רבינו שראה את המשכן בראיית העין והמשיך זאת בבני ישראל

ואתה תצוה

(תצוה כז, כ)

בראיה אין "הוא" נרגש כלל

צריך להיות לו לאדם ציור בזמנים שעברו, כיצד נהגו לפני חמשים שנה, וזה משפיע גם על הזמן הנוכחי. זוהי מעלת כוח הראי', למרות שעבר כבר זמן ארוך מאז, אף על פי כן כשהוא מצייר לעצמו את הדבר, הרי זה כאלו הדבר היה עכשיו.

ברצוני לומר אמרה של הוד כ"ק רבנו הזקן על הפסוק "ואתה תצוה".

ה"ואתה" שייך לפסוקים הקודמים, מה שכתוב 'ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו', אומר על כך האבן עזרא: "במראה העין, כי מראות יחזקאל היו בחלום נבואה". למרות שיחזקאל הנביא ראה את הבנין השלישי - שנוכה לראותו בקרוב - בכל הפרטים, אף על פי כן הי' זה בחלום נבואה, ואילו משה רבנו עליו השלום ראה במראה העין ממש.

...כוח הראי' מפתח ציור בכל כוחות הנפש. בשמיעה מצטייר הדבר רק במוח הזכרון, משא"כ בראי' מצטייר הדבר במוח ונקבע בלב ונחקק בכל כוחות הנפש.

לכן אנו רואים, כשאחד שומע דבר הרי מזמן לזמן מתעצם בו הדבר, כך שהוא עלול להישכח ממנו לגמרי, ואילו בראי' כשהוא נזכר איך שראה את הדבר הרי זה מזכיר לו

כל פרטיו ועניניו. כך גם פועל כוח הראי' על כוח השמיעה, למשל כשאחד חוזר על מה ששמע מראש הישיבה הרי הוא זוכר רק את הענין, ויכול להיות שמתעוררים בו ספיקות בענין אם זה אכן ה' כך או אחרת, ואילו על ידי ראי' הוא נזכר על כל הדבר. מעלה יתירה נוספת בראי' – הביטול. כשבעל הבית מספר מה ששמע מראש הישיבה, נרגש בכך ה"הוא", הוא שמע. ואלו בראיה אין "הוא" נרגש כלל.

משה רבינו ממשיך כח זה בבני ישראל

זוהי משמעות דברי האבן עזרא "במראה העין", שתבנית המשכן התעצמה במשה רבנו עליו השלום על ידי ראיית העין. זהו הפירוש "ואתה" תצוה, על ידי ה"ר" נעשה "אתה"².

(על דרך מה שאמר הוד כ"ק אאזמור הרה"ק "צמח צדק" בשנת תקצ"ח על הפסוק³ "אחד ה' אברהם", אברהם ה' בבחינת "אחד", ה"אחד" האיר באברהם בכל הענינים והוא נעשה בבחינת "אחד").

"תצוה את בני ישראל" – כוח זה ימשיך משה רבנו עליו השלום בבני ישראל, "ויקחו אליך" – אומרת הגמרא⁴ "אליך ולא לי", מסביר הוד כ"ק רבנו הזקן, אליך – זה חכמה, במדריגת ראי' דחכמה⁵, "לי" – כתר⁶, "שמן זית זך כתית" – כשאדם הוא "כתית" בתוכו, הרי הוא "למאור להעלות נר תמיד" – לעורר את האהבה המסותרת שבכל אחד מישראל, שאפילו אם איננו כדבעי, אף על פי כן יש לכל אחד אהבה מסותרת, ועל ידי כך מעוררים את האהבה המסותרת ונעשים "נר תמיד".

הראיה והציור רוחצים את כל סוגי הבוץ

צריכים להיזכר כיצד נראו הדברים אצלו בעיירה. בחסלביץ' היתה תפלה בציבור

(2) להעיר מסד"ה ואתה תצוה להצ"צ (נרפס בספר פירוש המילות פאלטאווה תרע"ב ע' 536) וז"ל: ואתה תצוה שתקשר ותחבר בחי' אתה היינו ב' שמות הוי' בחי' כי אתה נרי הוי' ובחי' והוי' יגי' חשכי המרומו באות וא"ו של ואתה שע"י הוא"ו הוא ההמשכה בחינת ואתה להיות בצוותא והתחברות זהו ע"י משה שהוא הממשיך מלמעלה מהשתל' . . וע' בזה ר"פ ואתה תצוה פי' ע"ד ואתה מחי' את כולם כו' ע"ש. עכ"ל מהשייך לכאן.

(3) יחזקאל לג, כד.

(4) מנחות פו, ב.

(5) ראה לקו"ת סד"ה ואתחנן. ד"ה החלצו – רנ"ט פכ"ד. ד"ה ציון במשפט תער"ב. ד"ה תכלית חכמה תרפ"ט. ועוד.

(6) ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור וארשתין פ"ג.

בפשיטות. ללכת לבית הכנסת שלש פעמים ביום, ללמוד "עין יעקב" בין מנחה למעריב, ללמוד גמרא אחרי מעריב – כל זה הי' בפשיטות, לכל אחד היתה סביבה שלו. ואילו כאן הרי "ישיבת כרכים קשה".

החסיד ר' זלמן מאניעוויטש כשהעתיק מקום מגורו מפולוצק למוסקבה, לקח אתו כמה אברכים. בבית הכנסת במוסקבה בו התפלל היו מנינים מכל הנוסחאות: הנוסח שלנו, נוסח ספרד, נוסח אשכנז. ר' זלמן התפלל ב"מנין" שלנו והתנהג בכלל כמו שהתנהג ב"בית". המתנגדים אהבו מאד לדבר אתו בלימוד וגם הוא נהנה לדבר אתם בלימוד.

פעם אחת באמצע שיחה – נאנח. שאלו אותו: מדוע אתם נאנחים? ענה להם ר' זלמן: אי, "ישיבת כרכים קשה". שאלו שוב: מה שייך אצלכם ישיבת כרכים, אתם הולכים מבית הכנסת לביתכם ומביתכם לבית הכנסת, אדרכא כאן במוסקבה אתם נהנים מהרבה נוחיות. בביתכם הקודם בפולוצק השתמשתם בנפט וכאן אתם משתמשים בגז וכך בשאר הדברים. ענה להם ר' זלמן: למשל רחוב "זאראציי" מרוצף בבולי עץ קטנים, רחוב "בארבייקע" באבנים ורחוב "מליעווקע" באספלט, הרי לגבי הסוס הסוחב את המשא קיים הבדל באיזה רחוב הוא הולך, ברחוב המזופת באספלט קל לו יותר, ואילו לגבי הנשמה – להבדיל – הרי "ישיבת כרכים קשה", ה'סביבה' חסרה.

ולכן – כאשר נזכרים איך התנהגו ב"בית", למרות שהי' עדיין ילד קטן, מכל מקום זה פועל עליו גם עתה, מה שאז הוא הי' שונה, וכוח הראי' והציור מוציא אותו מהבוץ. ולכן מן ההכרח שיהי' ענין הראי' והציור לרחוץ את כל סוגי הבוץ. הראי' והציור מסירים את העפרוריות והטיט.

(תרגום מספר השיחות ה'תש"ד עמ' 71 ואילך - ספר השיחות המתורגם ה'תש"ד עמ' 50 ואילך)

לקט מתוך דברות קודש
בענייני הוראה, הדרכה וחיזוק בעבודת השי"ת
דברים אלו לא הוגחו על ידי רבינו, ובאו כאן כמעט ללא עריכה,
באופן שנאמרו, מלבד שינויים קלים להקל על הקורא

שלילת העיסוק בחומרות

הרדיפה והלהיטות אחר עניינים גשמיים שאינם בטעם ודעת כלל / "לעשות משפט וצדקה" - לערוך משפט צדק בעצמו כמה זקוק באמת וכמה צריך ליתן לצדקה / ריבוי עניינים גשמיים אינם מועילים אלא רק מפריעים "למלא מחסורו אשר יחסר לו" / יהודי צריך להתנהג ברחבות אך לא להיות מונח בזה / מכת "צפרדע" בעניינים הגשמיים

...וע"ד המוזכר לעיל שיתכן אצל אדם רצון ועד שחש כי חסר לו ביותר עניין מסויים רק מכיון שלשני יש את העניין ההוא וכמאמר "קנאת סופרים תרבה חכמה". וכפי שרואים בפועל שכך הוא בעניינים גשמיים;

במידה ולשני יש שטיח אחד "מקיר לקיר", אבל השטיח נוצר בחוץ-לארץ, במדינה פשוטה - הרי הוא עצמו מרגיש צורך 'לבזבז' ממנו של ישראל', שהשטיח שלו יובא דוקא מפרס!

לא מספיק לו כלל שטיח שייצרו במקום אחר בדוגמת השטיח שעושים בפרס - זה עדיין לא מספיק. מוציאים כמה אלפי דולרים כדי לייבא שטיח מיוחד אשר "הורתו ולידתו" היתה בפרס ממש!

ועל דרך זה בנוגע לכסא לישב עליו, ועל דרך זה לשרפרף ל"הדום רגליו".

ועל דרך זה לכל עניינים של שטות, צריך הוא שכולם ידעו אשר יש לו מסמך המעיד, שכפתור זה הובא מעבר לים, והוא עולה כך וכך כסף. לחבירו ושכנו אין את הכסף בשביל זה בכלל ואין לו את ההשגה שניתן לרכוש כפתור כזה. על אחת כמה וכמה שהשני הוא עד כדי כך לא "בצורת אדם" שהוא כלל אינו יודע ממציאותו של כפתור כזה!

אבל אותו הקב"ה הצליח ויש לו חב"ד [חכמה, בינה, דעת] שבנפש, הוא "דחף" את החב"ד שבנפש לחקירה ודרישה: היכן ישנו כפתור מיוחד זה אשר כל דרי הרחוב שלו או השכונה שלו לא יוכלו להשיג אותו. ודווקא הוא ישיג וירכוש אותו שאז הוא ינצל

את ניצוצי הקדושה שהקב"ה טמן בכספו וזהבו, על מנת להביא כפתור פלוני ולתופרו לחלק מבגדו,

והעיקר – שח"ו לא יהי' "הצנע לכת", שהרי אז כלום לא יצא לו מזה.

אזי הוא ישכור אנשים שיסתובבו ויספרו בסוד גמור . . . שהרי בד"כ יכולה להזיק עין הרע, וחורף מזה לא מתאים לו להתפאר! – לכן שוכרים אנשים ולוחשים להם סוד, ו"דברים גנובים ימתקו": הרי הוא אמר והדגיש לו ש"הרי הוא בבל תאמר" – והלה רץ לספר בסוד, שפלוני בן פלוני סיפר לו בסוד ו"בבל תאמר", שסוף-כל-סוף הוא קיבל כפתור פלוני ושטיח פלוני ושרפרף פלוני, והוא דורך על השרפרף ומשתמש בו בימות החול – אף על פי שהוא הוצרך להוציא עליו כך וכך כסף.

לירוק למרחק רב יותר

כשזה מגיע לענין של צדקה, כאן יש לו תירוצים: לענין זה אין לו שום שייכות, וענין שני בכלל לא בדמיון שלו, ועל ענין שלישי הדרוש צריכים לפנות לאדם אחר, ועל זה צריכים לדבר עם השלישי, והוא כבר נתן בענין פלוני וכו' וכו';

כשזה מגיע לכפתור, עאכ"כ אם הוא שמע שלבן-דודו כבר יש כפתור זה – אזי אין שייך אחרת! ("איז דאך ניט שייך צו זאגן!") יתהפכו שמים וארץ, העיקר שהוא מוכרח להשיג כפתור זה – ובאופן ד"אחישנה" . . . אסור שתעבור דקה שהוא יהי' ב"שפל-הדרגא" לגבי בן-דודו שכבר השיג כפתור זה!

למרות ש"כפתור" זה הוא רק 'משמש' ל'משמש'. לכפתור אין דין של לבוש, זהו משמש ללבוש, שאותו לבוש משמש ללבוש נוסף, עם כל פרטי הדברים שאין כאן המקום להאריך בזה.

אבל אעפ"כ, לדידו הרי זה "די מחסורו אשר יחסר לו".

...והכל כדאי כדי ש"יאמרו הבריות" –

כמדובר פעם, דוד שלי הי' רב במושבה של אנשים פשוטים.

פעם הוא הגיע אלינו, והוא סיפר מעשים מה"פראיות" של אנשים פשוטים. הוא אמר, שכאשר נחים לאחר סיום כל הענינים, וצריכים להראות את ה"גדלות" שלהם, מתיישבים מול הכותל ואומרים שצריכים לירוק ולראות מי יירק למרחק רב יותר. ומי שרקיקתו מגעת למקום רחוק ביותר, זהו הסימן, שהוא הבעל כח והבעל גיבור והאיש החכם ונבון וכו'.

כאשר הדוד סיפר לי זאת (הוא הי' למדן גדול ובקי גדול ובעל טובה עצום) לא הבנתי: כיצד תתכן מציאות כזו. אח"כ כשאני בגרתי, ונפגשתי עם עוד כאלה (ולא סתם, אלא אלו שמשקיעים בעצם בעניינים אלו) ראיתי, שישנם כאלה המתחרים בינם לבין לעצמם: למי יהי' כפתור ממקום רחוק ביותר, והוא יתפאר, שהוא היה החכם ששילם

כמה פעמים ככה ממחיר עלותו של כפתור פשוט, ואיזו הנאה יש לו מהכפתור? שהוא צריך להחביא אותו, הרי לא מתאים לו לומר זאת, אלא שאינו מתאפק וכמדובר לעיל הוא מפרסם זאת באופן של סוד...

"לעשות צדקה ומשפט"

...במה דברים אמורים שתתכן דחיקה מבהילה כזו של החב"ד שבנפש בעינינים שאין תחתון למטה מהם, דווקא אצל יהודי שהוא בר-דעת ובנוסף הוא עסוק בלימוד החסידות אבל אח"כ מנצל זאת באופן ההפוך מעניין החסידות.

שהרי חסידות תובעת, שהגשמיות לא תתפוס-מקום, ו"מה יאמרו הבריות" לא יתפוס-מקום, ו"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני": יש לו ענין של פרוטה - יש לו את הוראת אדמו"ר הזקן הנלמדת מאברהם אבינו;

אברהם ("אחד היה אברהם") היהודי הראשון אמר בנוגע לצדקה שהסדר צריך להיות "צדקה ומשפט". ומפרש אדמו"ר הזקן, שיהודי צריך לעשות "משפט". . בנפשו על מותרות חיי גופו נגד הצדקה.

יתירה מזו, כתוב "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" - שמקדים הכתוב משפט לצדקה, והיינו, שהמשפט "על מותרות חיי גופו" צריך להיות עוד קודם שנותן צדקה.

והיינו, שכאשר מגיעים לבקש ממנו צדקה, או שנודע לו שישנו עני באיזשהו מקום, הוא לא מתחיל לחשב כמה הוא צריך לתת לצדקה - לכל לראש צריך הוא לעשות "משפט", משפט ובירור על עצמו: כמה מגיע לו באמת מהכסף שהקב"ה העניק לו.

שכן, הוא מאמין באמונה שלימה, אשר "לא בכוחו ועוצם ידו" הוא עשה "את החיל הזה" וכל הממון שברשותו הוא רק בכוחו של הקב"ה. אבל כאשר זה נשאר אצלו באמונה ולא יורד ברגש שבלב, אזי כאשר זה מגיע לכסף בפועל - הוא חש כי הוא בעה"ב היחיד על הכסף.

לכן מגיע הפירוש של אדמו"ר הזקן על הפסוק "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו": זה לא היה "אברהם" בתור יחיד מיחידי הסגולה, מדת החסד דאצילות וכו' כמבואר בספרי החסידות, אלא היה זה "יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לעשות צדקה ומשפט".

ומיד מפרש זאת: לכל לראש ציווה אברהם אבינו "את בניו ואת ביתו אחריו" שהסדר צריך להיות: לפני שאתה נותן צדקה, שפוט את עצמך כמה מגיע לך מכסףך! ואח"כ תראה כמה כסף נשאר לך לתת לצדקה,

ואם הוא יעשה "משפט" ובאופן ד"משפט צדק" - אזי אח"כ ה"צדקה" היא כפי שאברהם רצה.

אח"כ הוא ירוויח גם כן ש "ארבע הידות יהי' לכם", שהכסף הנשאר אצלו יהיה 'לכם'

בשלימות ובאופן היותר טוב.

והנהגה באופן זה ד"צדקה ומשפט" היא לא רק אצל אברהם אלא "יצוה את בניו אחריו".

ויתירה מכך, יש לו את זה 'בירושה', אין הוא צריך להתבונן ולברוא מאין ליש אופן הנהגה זו. יש לו את זה בקרבו, אמנם באופן של "מסותרת", אבל זה קיים שם בכל החזק והתוקף כפי שהי' זה בראשון האבות, ובפרט שעל ענין זה "יצוה את בניו ואת ביתו אחריו", שציווי הוא מלשון צוותא וחיבור: זהו ענינו של אברהם, שהחסד יהי' לכולם (אפילו "לו ישמעאל יחי' לפניך" מצד אברהם, רק שלאחר מתן תורה עשו את ההגבלה בכך), וענין זה שהיה אצלו הוא מחבר ("יצוה") עם בניו אחריו.

ריבוי גשמיות רק מפריע!

החילוק אם הוא יעשה סדר זה ד"צדקה ומשפט" או לא, תלוי ברצון האדם בנוגע ל'ענייני מותרות' שלו אם הן באופן של "מחסורו אשר יחסר לו" או לא;

כאשר הוא מתנהג ע"פ הסדר של 'צדקה ומשפט' ברור אצלו שהרצון לענייני מותרות וכסף (שע"פ ה'משפט' אין מוכרחים לו עניינים אלו) אינו שייך לרצון הטבעי לעניינים שהם "מחסורו אשר יחסר לו".

ואדרבה, אזי הוא יודע אשר לא רק שזו הוספה מיותרת שאינה מוכרחת ל"מחסורו" אלא זה ג"כ מפריע לו!

וכפי שמביא אדמו"ר הצמח צדק בספר המצוות שלו (דרך מצוותיך מצוות תגלחת מצורע פ"ג) משל בנוגע לפרנסה, שכאשר לבוש הוא ארוך ממידת גופו, לא רק שהלבוש הזה אינו הלבוש הנכון והמתאים לו אלא הלבוש לגמרי מפריע לו. אם הוא לבוש לרגליים הרי זה יפריע לו ללכת, הלבוש יפריע בין הרגליים וכו', ואם הוא לבוש לידיים הרי זה יפריע לאצבעות שלו לפעול וכו' ועד"ז בשאר לבושים.

ועד"ז בנוגע לפרנסה.

(זאת הנוכח תשמי"א)

**"טוב הנראה והנגלה"
אך שה"חלב"
וה"דם" יהיה לה'!**

סדר הנהגת המלכות (עד שטענו כי זאת אחת מהסיבות להלשנה שהיתה עליו שהוא מתנהג כמו המלך וממילא הוא מורד במלכות של המדינה ההיא).

ולכן אף הנעליים שלו (פאנטאפל) שלו היו עשויים מזהב או מכסף וכיוצא בזה.

שמעתי מחסידים שהנהגה של הרה"ק מרוז'ין "דער הייליקע רוז'ינער" היתה בהרחבה, באופן של

מכת "צפרדע" בעניינים הגשמיים

...בארבעת הסוגים דומם, צומח, חי ומדבר - הסוג שהחיות שבו מועטה יותר, רחוק הוא יותר מהקדושה, שהרי קדושה היא חיות, כנ"ל. דומם - הוא הדבר הרחוק ביותר מקדושה, אחריו צומח, ואחריו חי. . מים ודם - הם קרירות וחמימות כפי שהם בדומם, אבל גם בבעלי-חיים ישנו ענין הקרירות. ומובן, שזהו בעיקר באותם בעלי חיים שנבראו מהמים. בין עשר המכות - אלו הם הצפרדעים, "ושרץ היאור צפרדעים". . ועד שצפרדע שטה בנהרות וכו', כמסופר בגמרא ומדרש, שכדי שעקרב יוכל לעבור את הנהר, מושיבים אותו על צפרדע, והצפרדע מעבירתו את הנהר.

- עקרב גם הוא בטבע קר, ותוקף הקרירות. ומ"מ אינו מים, אינו היפך בתכלית מאש, ולכן אינו יכול לשוט. אבל צפרדע היא בריאת המים, היפך האש.

[ובזה יובן מה שמצינו רבותא בנוגע לצפרדעים - שדוקא הם נכנסו "בתנוריד", ולכאורה, מהו החידוש בזה?

חז"ל לומדים מכך שהיתה להם מסירות-נפש, שכיון שהקב"ה צוה אותם ללכת בכל ארץ מצרים, נכנסו גם בתנורים. אבל אין זה ביאור למה לא הי' כן גם בכנים וערוב. -

מובן מעצמו שלאיש לא היה העוז לשאול אותו: היתכן?! נמצאים בגלות, וישנם עניים ויכולים לתת לצדקה וכיו"ב וללכת עם נעליים מעור!

עכ"פ לאחמ"כ "תפסו" שאמנם הוא לבוש בנעלי כסף וזהב אך הנעליים למטה היו ללא סוליה, במילא כשהוא הלך היה לו מלא הצער.

(וכמובן בפשטות מאיסור נעילת הסנדל ביום הכיפורים שהוא ענין של 'עינוי', כיון שאין את המגן, את ההגנה על כפות הרגליים מפני עניינים בלתי רצויים בהולכו ממקום למקום, אם זה קוצים או מהמורות וכיו"ב).

היו לו ערדליים של זהב וכסף, שהכל ראו זאת - אך לא ראו שהוא עשה כך שלא יהיו סוליות, במילא כל הליכה והליכה שלו היתה כרוכה עם עניין שתורת אמת מעידה עליו שהוא "עינוי"!

שזהו בדוגמת האמור לעיל, שכל יהודי צריך שיהיה לו ההנהגה באופן ד"אתהלכה ברחבה" ויהיה לו כל טוב אף בגשמיות, וכמו שאומרים "ואוצרך הטוב לנו תפתח" וכלשון השגורה "בטוב הנראה והנגלה",

אך עם כל זאת לא צריכים להיות מונחים בזה, לא ה"חלב" שלו ולא ה"דם" שלו, לא התענוג שלו ולא הרתיחה שלו.

(כ' מר-חשוון תשמ"א)

אבל ע"פ האמור לעיל מובן הדבר: בכך הראו מסירות-נפש בתכלית, אפילו מן הקצה אל הקצה, כמו צפרדעים שהם מן המים - "ושרץ היאור", ואעפ"כ נכנסו בתנורים בוערים - אש, היפך מקצה לקצה].

הצפרדע באה כדי להכות את כל התחום של פרעה, דהיינו הקרירות דקדושה לענינים של גשמיות וחומריות.

וזהו הענין בכך שהצפרדעים נכנסו "בתנור" ובמשארותיך", דהיינו שהלכו לכבות את החום וגבהות-הרוח השקרית של הקליפה, כי גם בלעומת-זה ישנו ענין החמימות.

ואף שדובר לעיל שקליפה היא קרירות, מ"מ, כדי שיוכל להיות ענין הבחירה, בהכרח שיהי' בקליפה איזה התדמיות לקדושה, לכל הפחות "כקוף בפני אדם", ולכן גם בקליפה ישנו ענין החום - הרתיחה ("דער קאך") בעניני עולם הזה.

ההוראה מהאמור בעבודה:

בכדי להיפטר ולצאת ממצרים דלעומת-זה. . יש להכניס חמימות וחיות בעניני הקדושה, כי התחלת כל מיני רע היא הקרירות. יכולים לחשוב: מה הרעש כל כך שאין חיות והתלהבות ("קאך") בקדושה, הרי אינו עושה דברים הפכיים, ולמי איכפת שאין חיות והתלהבות בקדושה?

יש לדעת, שאין זה כמו שחושבים, שאפשר להיות לא כאן ולא שם (ללא

חיות והתלהבות בקדושה, וגם ללא חיות והתלהבות בעניני רע), כי, אם יש קרירות לקדושה, נעשים מונחים סוף-סוף בטומאת מצרים, ר"ל.

ולכן משקיע היצה"ר כחות והשתדלות רבים כל כך כדי לקרר יהודי שלא יתפעל מאלקות, שאפילו בשעה שרואה נס ומופת גלוי, בא אליו היצה"ר וטוען: מה לך להתפעל מענין זה, הרי אתה עצמך מאמין שכל הענינים באים מהקב"ה, והקב"ה הוא כל יכול, שלגביו כל העולמות אינם תופסים מקום, וא"כ פשיטא ששלש אותיות אינם תופסים מקום אצלו, וביכלתו להחליף צירוף אותיות "חמץ" בצירוף אותיות "שמן", ו"מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק", ומדוע צריך אתה להתפעל ולצאת מהכלים?

כוונת היצה"ר היא לקרר אותו מהתפעלות אלקית, ולפעול בו קרירות לקדושה, שזהו המקור לטומאת מצרים. ולכן יש לזכור שהדבר הראשון שיש לעשות כדי להיפטר מ"מצרים" הוא - "דם", להתחיל לחיות ולהתלהב בענינים של קדושה.

וכשם שצריך לפעול בעצמו את החמימות בקדושה - דם, כך צריך הוא לפעול בעצמו את הקרירות לעניני העולם - צפרדע, שהן הן ב' התנועות ד"סור מרע" - צפרדע, "ועשה טוב" - דם, וע"י שתי תנועות אלו וענפיהן יוצאים ממצרים.